

Gemeente Gorinchem

Perspectiefnota 2023-2026

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
2	Financiële ontwikkelingen	3
2.1	Technische bijstellingen	4
2.2	Ontwikkelingen gemeentefonds	5
2.3	Ruimtevragers	6
2.4	Investeringsplafond	11
2.5	Overige ontwikkelingen	14
2.6	Overige ontwikkelingen	16
3	Bijlagen	19
3.1	Bijgestelde investeringsplanning	19
3.2	Uitgangspunten	20

1 Inleiding

Voor u ligt de Perspectiefnota 2023-2026. Op het moment van opstellen van deze nota is er nog geen nieuw college benoemd en nog geen nieuw coalitieakkoord. We hebben er daarom voor gekozen om een perspectiefnota op te stellen die vooral technische en feitelijke ontwikkelingen bevat. De uitwerking van het coalitieakkoord en de meer beleidsmatige ontwikkelingen zullen worden opgenomen in de Begroting 2023.

Deze perspectiefnota bevat enkele bijzonderheden, die we graag nader toelichten. Meer dan in andere jaren is de ontwikkeling van lonen en prijzen omgeven met grote onzekerheden. De oorlog in Oekraïne en de sancties tegen Rusland hebben allerlei directe en indirecte gevolgen voor ons land en daarmee voor de uitgaven van gemeenten. Door de oorlog stijgen de prijzen van allerlei producten. Niet alleen van gas, olie en benzine, maar ook van verschillende voedingsmiddelen. Sectoren die relatief veel energie verbruiken zullen deze stijgingen verwerken in de kostprijs van de producten. Met name in de industrie, transport en agrarische sector stijgen de prijzen mee. Dat raakt niet alleen de gemeente maar vooral ook onze inwoners.

Het Rijk heeft miljarden geïnvesteerd om de economie tijdens de coronacrisis draaiende te houden en inwoners te compenseren voor de sterk oplopende inflatie. Hierdoor is de staatsschuld enorm opgelopen. Wat daarvan de effecten zullen zijn voor het Rijk, voor onze gemeente en voor onze inwoners, is nu nog niet goed te overzien. Tegelijk zien we vanuit het regeerakkoord en de doorwerking daarvan in de Voorjaarsnota, dat er een opwaartse bijstelling van het gemeentefonds heeft plaatsgevonden met een omvang is die we in de afgelopen 10 jaar niet meegemaakt hebben. Deze is verwerkt in de onlangs verschenen Meicirculaire. En tegelijk is ook een nieuwe verdeelsystematiek doorgevoerd. Deze heeft als doel om de systematiek te vereenvoudigen en tegelijk betere maatstaven in te voeren die recht doen aan de lokale omstandigheden. We kijken natuurlijk ook uit naar de septembercirculaire en hoe de landelijke ontwikkelingen zich uiteindelijk vertalen in de gemeentebegroting.

Steeds meer gemeenten hadden de afgelopen jaren moeite om een sluitend meerjarenperspectief te presenteren. Een trend die feitelijk al zichtbaar is sinds 2010, zo blijkt uit een onderzoek dat uitgevoerd is in opdracht van de VNG. Onder andere als gevolg van de kostenontwikkeling in het Sociaal Domein. Veel gemeenten teren in op hun vermogen, of verhogen de lokale lasten om deze kostenontwikkeling het hoofd te bieden. De druk op het Rijk om gemeenten de financiële middelen te bieden die passen bij de inhoudelijke opgaven, is de afgelopen jaren enorm toegenomen. Inmiddels is duidelijk dat het Rijk de gemeenten (voorlopig nog incidenteel) compenseert. Voor de jaren na 2023 is dit nog niet concreet uitgewerkt. Maar ook op het gebied van de duurzaamheid (verduurzaming vastgoed, warmtetransitie etc.) verwachten wij, gelet op de enorme financiële opgaven op ons afkomen, extra (rijks)middelen. En tegelijkertijd kent ook die Rijksbegroting zijn financiële beperkingen. Iets wat in de afgelopen maanden vanuit diverse landelijke ontwikkelingen/dossiers nog maar eens bevestigd werd.

Opbouw Perspectiefnota

In hoofdstuk 2 wordt het financiële meerjarenperspectief gepresenteerd, waarbij een financiële samenvatting van de voorgestelde begrotingsbijstellingen wordt gegeven. In paragraaf 2.1 worden de technische bijstellingen in kaart gebracht. In paragraaf 2.2 worden de ontwikkelingen van het gemeentefonds weergegeven. Een overzicht van de ruimtevragers (autonome ontwikkelingen, ontwikkelingen GR'en, bedrijfsvoering en overige ruimtevragers) komen in paragraaf 2.3 aan bod, gevolgd door de investeringen in paragraaf 2.4. In paragraaf 2.5 wordt het investeringsplafond weergegeven. In paragraaf 2.6 zijn overige ontwikkelingen opgenomen, die relevant kunnen zijn voor de begrotingen van de komende jaren. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de investeringen die in de tijd zijn doorgeschoven en die daarmee dus een effect hebben op de kapitaallasten. Verder zijn de uitgangspunten, die gehanteerd zijn bij de technische bijstellingen en zullen worden toegepast bij het opstellen van de begroting 2023, nader toegelicht.

2 Financiële ontwikkelingen

De financiële ontwikkelingen voor 2023 en verder worden in de volgende hoofdstukken uiteengezet. Voorafgaand aan die uiteenzetting geven we een samenvatting van het financieel meerjarenperspectief.

De samenvatting van het financieel meerjarenperspectief ziet er als volgt uit:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Actueel begrotingssaldo	2.442	1.783	1.740	1.740
Ontwikkelingen gemeentefonds	8.712	11.261	12.803	5.513
Technische bijstellingen	-1.895	-2.059	-2.036	-2.249
Ruimtevragers	-5.013	-3.276	-2.829	-2.181
Afschrijvingslasten nieuwe investeringen		-181	-221	-278
Bijgesteld meerjarenperspectief	4.246	7.528	9.458	2.545

Het meerjarig begrotingssaldo dat volgt uit de begroting 2022 was positief voor alle jaren. Het was bij de begroting 2022 een keuze van het huidige college om hiermee ruimte te laten aan de nieuwe coalitie.

Ook was in die begroting aangekondigd dat er, met ingang van 2023, een nieuwe verdeelsystematiek van het gemeentefonds zou worden geïntroduceerd. Een ontwikkeling die al enige tijd liep, maar vanwege de vele bezwaren op de eerdere concept-modellen bleef invoering nog enige tijd uit. In aanloop naar de invoering van de aangekondigde herverdeling van het gemeentefonds, werd duidelijk dat deze herverdeling (beperkt) negatief zou uitpakken. Dit beeld werd bevestigd in de circulaire. Door de complexiteit van deze wijziging is het nauwelijks mogelijk om hier concrete oorzaken aan te wijzen.

In de maanden na het landelijke regeerakkoord werd duidelijk dat dit akkoord een opwaarts effect zou hebben op het gemeentefonds. De omvang van dat effect was omgeven met onzekerheden. Na de presentatie van de Voorjaarsnota verschenen de eerste berichten dat die bijstelling veel hoger zou uitvallen dan aanvankelijk werd gedacht. Uit bovenstaand overzicht blijkt dit dan ook. De Meicirculaire is op 31 mei gepubliceerd.

Er zit een aanzienlijke loon- en prijsontwikkeling in het gemeentefonds, waarbij het vooral de loonkosten zijn die meer dan andere jaren zullen stijgen. Maar ook de "reële groei" als gevolg van de stijging van de rijksuitgaven vormt ongeveer de helft van de totale bijstelling.

In de volgende paragrafen wordt een nadere toelichting gegeven op de voorgestelde technische bijstellingen van de begrotingsbudgetten in 2023 en later. Ook worden de bijstelling van het gemeentefonds verder toegelicht en zijn de zogeheten ruimtevragers opgenomen. Tot slot gaan we in op de (nieuwe) investeringen, hoe deze zich verhouden tot het investeringsplafond en wat de hieruit voortkomende kapitaallasten zijn.

2.1 Technische bijstellingen

Ieder jaar worden de begrotingsbudgetten geactualiseerd op basis van CAO-ontwikkelingen, areaalontwikkelingen (oppervlakte groen, wegooppervlak etc.) en prijsontwikkelingen. Ook de stijging van het aantal woningen en (eventuele) bijstellingen van tarieven leiden tot financiële aanpassing van de begroting. De basis hiervoor ligt in de ramingen van het Centraal Planbureau, dan wel in de uitgangspunten die gehanteerd zijn bij de Meicirculaire.

Voor het jaar 2023 en verder wordt rekening gehouden met de volgende (technische) bijstellingen.

Technische bijstellingen (-/- = nadeel, bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
<u>Index</u>				
Prijsindex Sociaal domein	-358	-282	-286	-285
Prijsindex prijsgevoelige budgetten	-390	-471	-461	-460
Loonindex (3,6% + 1,1%)	-1.223	-1.221	-1.221	-1.221
Areaalgevoelige budgetten	-58	-58	-58	-58
Subsidie-index	-266	-264	-264	-264
Brandstof- en energieprijzen	-125	-125	-125	-125
<u>Belastingen en tarieven (m.n. OZB)</u>				
Index	228	228	228	228
Areaalontwikkeling	86	86	86	86
Subtotaal technische bijstellingen	-2.106	-2.108	-2.102	-2.100
Actualiseren investeringsprogramma	211	49	66	-149
Totaal technische bijstellingen	-1.895	-2.059	-2.036	-2.249

Index

Wij stellen voor om een prijsstijging van 3% voor het 'Sociaal domein' en 'overige prijsgevoelige budgetten' door te voeren. Dit betreft een bijstelling conform de raming van het Centraal Plan Bureau (CPB). Voor de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen (Gr-en) volgen we de begrotingen van die Gr-en, zoals opgenomen in zienswijzestukken die onlangs aan de raad zijn aangeboden. We houden rekening met een stijging van de totale loonsom van 3,6% in 2023. Daarnaast houden we rekening met 1,1% extra loonkostenstijging, omdat de vorige CAO 1,1% hoger uitviel dan waar we in de begroting rekening mee hadden gehouden.

Brandstof- en energieprijzen

In de afgelopen maanden zijn brandstof- en energieprijzen (gas en elektra) enorm gestegen. Ook voor de gemeentelijke panden, voertuigen en veerboten heeft dit aanzienlijke gevolgen. We houden er voorzichtigheidshalve rekening mee dat we ook de komende jaren nog met hogere kosten geconfronteerd zullen worden. Deze stijging komt dus boven op de reguliere index. De stijgende brandstofkosten van de veerboten zullen voor een deel worden verrekend met de gemeente Altena en gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Actualiseren investeringsprogramma

De bestaande investeringen zijn beoordeeld qua fasering. Daar waar sprake is van een bijstelling van de planning, leidt dit tot een verschuiving in de kapitaallasten. De effecten daarvan zijn in de tabel weergegeven. Voor een overzicht van de investeringen die het betreft, wordt verwezen naar de bijlagen.

2.2 Ontwikkelingen gemeentefonds

De ontwikkeling van het gemeentefonds wordt jaarlijks in de diverse circulaire nader toegelicht. De meicirculaire 2022 is op 31 mei gepubliceerd en vormt een belangrijk kader voor de begroting 2023. Hieronder worden de diverse bijstellingen (in constante prijzen) nader toegelicht.

Gemeentefonds (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Herverdeeeffect	-280	-551	-551	-551
Opschalingskorting	904	1.167	1.468	
Nominaal effect (L&P-bijstellingen) + Volumegroei	8.088	10.645	11.886	6.064
Ontwikkelingen gemeentefonds	8.712	11.261	12.803	5.513

In de afgelopen jaren is gewerkt aan een nieuw verdeelmodel van het gemeentefonds. Het doel hiervan was om zowel een simpeler model op te zetten met minder maatstaven, maar ook om bij die maatstaven betere "kostendrijvers" te benoemen, zodat er een beter verband zou zijn tussen de ontwikkeling van aantallen en de bedragen die daarvoor vanuit het gemeentefonds beschikbaar worden gesteld. In totaliteit betekent deze nieuwe systematiek een neerwaartse bijstelling € 14,75 per inwoner. In 2023 ontvangen we een eenmalige compensatie, waardoor het effect beperkt wordt tot € 7,50 per inwoner.

Verder is in het regeerakkoord opgenomen dat de oploep van de opschalingskorting (het opschalen naar grotere gemeenten door herindelingen of verdergaande samenwerking) tijdelijk wordt teruggedraaid. In 2026 komt de opschalingskorting in de volledige omvang terug.

Zoals hiervoor aangegeven bevat de circulaire een compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen en een bijstelling als gevolg van de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De in de septembercirculaire aangekondigde bijstelling valt nu hoger uit voor zowel het lopende jaar 2022 (circa € 3 mln.) als voor de jaren 2023 en verder (zie tabel hierboven).

2.3 Ruimtevragers

Het college stelt voor om voor de komende jaren de volgende begrotingsbijstellingen door te voeren:

Nr.	Ruimtevragers (-/- = dekking, bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Autonome ontwikkelingen					
1	Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP)	252	252	252	252
2	Verhoging budget externe experts	15	15	15	15
3	Minimabeleid	430	430	430	430
4	Vervanging ICT	150	150	150	150
Ontwikkelingen GR'en					
5a	Meerkosten serviceorganisatie Jeugd	2.220	2.220	2.220	2.220
5b	Dekking (gemeentefonds)	-3.492	-2.474	-2.280	-1.571
5c	Service organisatie (nieuw beleid)	25	25	25	25
5d	Verrekening reserve Sociaal domein	1.247	229	35	-674
6	Veiligheidsregio structurele inwonerbijdrage	181	181	181	181
7	Verbonden partijen (index)	865	865	865	865
8a	Kostenontwikkeling afvalinzameling en reiniging	300	300	300	300
8b	Dekking tarieven afvalstoffenheffing	-300	-300	-300	-300
Bedrijfsvoering					
9	Financieel adviseur	98	98	98	
10	Inkoop en HR-advies	183	183	85	
11a	Burgerzaken	154	154	154	
11b	Dekking leges	pm	pm	pm	
12	Handhavingsjurist OOV- en APV-taken	98	98	98	
13	Formatie-uitbreiding Griffie	114	114	114	
14	Strategisch communicatieadviseur	98	98	98	
Overige ruimtevragers					
15	Abonnementen en onderzoeken	50	50	50	50
16	Realiseren van een E-depot	83	83	83	83
17	Huisvestingsprogramma 2023, inrichtingskosten Fortes Lyceum en Graaf Reinaldschool	121			
18	Exploitatiekosten nieuwbouw het Gilde	1.650	350		
19	IHP, uitwerking uitgangspunt Inclusief onderwijs	100			
20a	Integraal Sociaal Beleid	241	241		
20b	Dekking reserve Sociaal domein	-241	-241		
21a	Milieu - OZHZ	110	110	110	110
21b	Dekking (gedeeltelijk) gemeentefonds	pm	pm	pm	pm
22	Historische Vereniging 'Oud Gorcum'	186	10	10	10
23	Gorcumse martelaren (onderhoudskosten)	15	15	15	15
24	Hybride werken	20	20	20	20
25	Digitale communicatie	40			
Totaal		5.013	3.276	2.829	2.181

Autonome ontwikkelingen

1. Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP)

Elke vier jaar wordt het MJOP van de gemeentelijke kapitaalgoederen geactualiseerd. In april 2022 heeft de raad het nieuwe MJOP goedgekeurd. De stijgende kosten zijn o.a. het gevolg van prijsstijgingen, verscherpte wet- en regelgeving en duurzaamheidseisen zoals energielabels en EPA.

2. Externe experts

We zien een toename van juridische vragen komende o.a. uit de vele aanbestedingen en gebiedsontwikkelingen. Naast dat er een toename van vragen is gaat het hier met name ook om vaak heel specialistische expertise voor diverse specifieke onderwerpen. Het is niet haalbaar om deze kennis binnen de bestaande organisatie te borgen. Om de hoeveelheid aan specialistische vragen adequaat te kunnen behandelen is extra budget nodig.

3. Minimabeleid

Alle inwoners met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum kunnen gebruik maken van de minimaregelingen en bijzondere bijstand. De uitgaven voor de individuele inkomenstoeslag, collectieve ziektekostenverzekering en de kinderopvang op grond van een sociaal medische indicatie stijgen omdat hiervan meer gebruik wordt gemaakt. Avres, die het minimabeleid voor de gemeente Gorinchem uitvoert, voorziet dat deze hogere uitgaven structureel zullen zijn.

4. Vervanging ICT

Deze middelen (€ 30.000) zijn voor nieuwe licenties voor de applicaties die nodig zijn bij de uitvoering van onder andere de omgevingswet en de wet open overheid.

De prijsstijgingen die door diverse leveranciers worden voorgelegd zijn hoger dan normaal. Uitgaande van een gemiddelde van 7% is voor het continueren van onze toepassingen en dienstverlening € 70.000 per jaar extra nodig. De prijsstijgingen worden veroorzaakt door schaarste aan computerchips, ICT- personeel, toenemende beveiligingseisen, groei van software as a service modellen. Door toegenomen complexiteit en aanpassing/ vervanging van toepassingen is er ook meer behoefte aan consultancy (€ 50.000).

Ontwikkelingen GR'en

5. Meerkosten serviceorganisatie Jeugd

Om meer realistisch te begroten, is rekening gehouden met autonome ontwikkelingen. In de begroting 2023 is daarom - naast de jaarlijkse indexering, landelijk stijgende zorgsalarissen, stijgende zorgkosten in 2021 en niet eerder bijgestelde taakstellingen (in begroting Gorinchem) - ook rekening gehouden met een autonome groei van (5% in 2022 en) 2,5% in 2023.

Het kabinet heeft ervoor gekozen om de extra middelen voor jeugdzorg nu slechts incidenteel beschikbaar te stellen voor 2023. Eerder was het de verwachting dat hier al structurele duidelijkheid over zou komen. Vanwege de impact van het ontbreken van dit structurele beeld op het begrotingsevenwicht, mogen gemeenten 75% van het eerder gepresenteerde meerjarenperspectief voor de middelen van jeugdzorg opnemen in de begroting. Wij volgen deze lijn. Eventuele verschillen worden verrekend met de reserve sociaal domein.

6. Veiligheidsregio structurele inwonerbijdrage

In de begroting van de Veiligheidsregio is rekening gehouden met een structurele stijging van de kosten als gevolg van de uitkomsten van de Cao-afspraken die gelden vanaf 1 januari 2022. Verder voorziet de Veiligheidsregio een stijging van de kosten als gevolg van extra taken die op de dienst afkomen na invoering van de Omgevingswet en worden er extra kosten gemaakt om de informatieveiligheid op een hoog niveau te houden.

7. Verbonden partijen

Dit zijn de financiële effecten van de indexering van de begrotingen.

8. Kostenontwikkeling afvalinzameling en reiniging

Op basis van de beleidsarme begroting 2023 van Waardlanden nemen de lasten ten opzichte van de gemeentelijke begroting per saldo met een bedrag van € 300.000 toe. Deze lastenstijging wordt volledig betrokken bij de tariefbepaling Reinigingsrechten 2023. De lasten voor Waardlanden stijgen met name door de substantiële uitbreiding van het aantal aansluitingen in Gorinchem, namelijk 1.132.

Bedrijfsvoering

De aanvragen voor een versterking van de bedrijfsvoering zijn alle opgenomen voor een periode van 3 jaar. Het onzekere verloop van de omvang van het gemeentefonds in 2026 en later, maakt dat we vanuit voorzichtigheid de structurele claims op het begrotingssaldo willen beperken. Het is daar mee niet uit te sluiten dat er in de komende jaren een aanvullende claim komt om de incidentele intensivering te continueren.

9. Financieel adviseur

Het team Financiën kampt geruime tijd met een toenemende werkvoorraad, waar de capaciteit van het team niet voor ingericht is. De organisatie is de afgelopen jaren op tal van terreinen uitgebreid (veiligheid, mobiliteit, duurzaamheid, sociaal domein). De capaciteit om te ondersteunen bij de totstandkoming van de P&C-cyclus, bij het opstellen van college- en raadsvoorstellen, de deelname in projecten, bij het verzorgen van de steeds verdergaande administratieve voorschriften etc., is daar nooit in meegegroeid.

10. Inkoop en HR-advies

Het aantal aanbestedingen is afgelopen tijd toegenomen en gezien alle opgaves en ontwikkelingen die er aankomen zal dit de komende jaren ook blijven toenemen. Om de rechtmatigheid van de gemeente te kunnen waarborgen en de aanbestedingen te kunnen uitvoeren is er meer capaciteit nodig bij inkoop.

De organisatie in ontwikkeling vraagt een investering van 2 jaar om de HR- veranderagenda uit te voeren en de organisatie en medewerkers klaar te maken voor de toekomst. Zaken als arbeidsmarktcommunicatie, onboarding, mobiliteit, ontwikkeling, Gorinchem Academie en de doorontwikkeling van personeelsadministratieve processen vragen tijdelijke extra capaciteit om daarna in continu verbeteren en beheer over te kunnen gaan.

11. Burgerzaken

De druk op Burgerzaken neemt steeds verder toe. Het werk wordt complexer en verplaatst zich meer naar de backoffice. Maar ook aan het frontoffice wordt het steeds drukker. De wachttijden voor een afspraak lopen verder op. In Gorinchem zien we een toename van het aantal nationaliteiten dat zich hier wil vestigen. Daarbij is er sprake van een enorme diversiteit aan nationaliteiten en te beoordelen brondocumenten. De wettelijke termijnen voor de afhandeling en beoordeling van dossiers komen in gevaar. Daarom is er meer expertise nodig. Om dit in balans te brengen is een uitbreiding van specialisten Burgerzaken nodig. Bij het opstellen van de begroting 2023 zullen wij kijken of de kosten als gevolg van de uitbreiding van deze fte's kunnen worden gedekt binnen de legesopbrengsten door bijv. bijstelling van de tarieven.

12. Handhavingsjurist OOV- en APV-taken

Door de uitvoering van wettelijke taken o.a. uit de Alcoholwet en de APV en het actiever inzetten op toezicht, handhaving en bestuurlijke maatregelen, is de workload verder toegenomen de afgelopen tijd. Dit valt niet binnen bestaande bezetting op te lossen. Daarnaast borgt het de continuïteit en neemt het kwetsbaarheden weg.

13. Formatie-uitbreiding Griffie

De gemeenteraad wordt bij uitvoering van zijn werkzaamheden en taken ondersteund door de raadsgriffie. De kwaliteit en kwantiteit van de ondersteuning houdt geen tred met de verzwaring en toenemende complexiteit van het takenpakket van de raad. Door uitbreiding kan een robuuste, toekomstbestendige griffie worden gerealiseerd die de gewenste ontwikkelingsrichting van de raad invulling geeft.

14. Strategisch communicatieadviseur

Het opgavegericht werken en de diverse projecten op gebied van duurzaamheid, mobiliteit en stedelijke ontwikkeling vragen steeds meer inzet van het team Communicatie. De opgaven voor de stad hebben impact en zorgvuldige communicatie is noodzakelijk. Inwoners willen betrokken worden en we willen in gesprek met elkaar. Het vraagt om een andere manier van werken in de ambtelijke organisatie. Met uitbreiding bij communicatie kan een stevige basis aan de advieskant worden neergezet zowel richting stad als richting interne organisatie, zodat we ook in tijden van crisis zoals de coronapandemie of de opvang van de Oekraïense vluchtelingen stevigheid kunnen blijven bieden.

Overige ruimtevragers

15. Abonnementen en onderzoeken

Om kennis op peil te houden, deel te nemen aan benchmarks om continu te verbeteren, voor behoefte regelmatige peiling om op maat te kunnen bijschakelen en te ondersteunen is er budget nodig om dit te faciliteren middels een budget voor concernbrede abonnementen. Zo valt hieronder o.a. de peilstok (om bij medewerkers informatie op te halen over het presteren van de organisatie), de verplichte deelname aan het A&O fonds (€ 20.000) en het lidmaatschap Landelijke Klachtencommissie ongewenst gedrag.

16. Realiseren van een E-depot

De gemeente heeft in 2018 gekozen om haar informatiehuishouding geheel digitaal in te richten. De transitie van analoog naar digitaal met inachtneming van betrouwbare en volledige informatie is daarin cruciaal. Om dit te realiseren heeft de gemeenteraad ingestemd met het plan Gorinchem Duurzaam Digitaal (GDD). Het plan heeft als doel het duurzaam toegankelijk en leesbaar houden van digitale documenten. Om dit doel te bereiken is het onontkoombaar om een e-depot in te richten en te realiseren. Het is daarom een belangrijk (deel)project binnen GDD en het uiteindelijke einddoel. De huidige archiefbewaarplaats bij het RAG is de analoge variant van een e-depot. De plek waar duurzaam danwel eeuwig informatie toegankelijk blijft. GDD voorziet in de voorbereiding van een E-depot maar niet in de aanschaf en implementatie.

17. Huisvestingsprogramma 2023, inrichtingskosten Fortes Lyceum en Graaf Reinaldschool

Voor het Fortes Lyceum is eerste inrichting nodig voor 1.300 leerlingen. Dit betekent een toename van de inventaris voor 92 leerlingen; i.c. lasten van € 95.000. Bij de Graaf Reinaldschool is er opnieuw sprake van groei van leerlingen. De groei is met name ontstaan omdat de leerlingen voor de Montessorischool (Dalemplein) worden ingeschreven bij deze school. Voor de Graaf Reinaldschool is extra eerste inrichting nodig voor 34 leerlingen. Dit betekent een bedrag van € 26.000. De in de PPN opgenomen bedragen zijn gebaseerd op het toe te kennen normbedrag.

18. Exploitatiekosten nieuwbouw het Gilde Vakcollege Techniek

Om de locatie voor de nieuwbouw van het Gilde gereed te maken en de school te verhuizen van de Gildenweg naar de locatie Hoefslag, dienen er diverse kosten voor o.a. bouwrijp maken, bodemsanering, planschadevergoeding en verhuizing gemaakt te worden. Omdat er onder andere door de bestemmingsplanprocedure en vergunningverlening vertraging in tijd is ontstaan en omdat er sprake is van blijvend fors stijgende bouwkosten, is verdere vertraging vanuit schoolinhoudelijk standpunt én vanuit financieel oogpunt niet gewenst. Mede om die reden wordt voor het versneld bouwrijp maken van de locatie ingezet op relatief 'dure' lichte ophoogmaterialen in plaats van reguliere (zand)voorbelaasting. Voor de bovengenoemde kosten is een exploitatiebedrag van € 2 miljoen benodigd. Voor de dekking van de toegenomen bouwkosten is een extra investeringsbudget van € 1 miljoen benodigd (zie paragraaf 1.6 Investeren, punt 6).

De gemeenteraad is via de raadsinformatiebrief 1090917 D-804626 van 28 april jl. geïnformeerd over de destijds verwachte meerkosten voor de nieuwbouw voor het Gilde Vakcollege Techniek ad € 2 miljoen. Door de bovengenoemde ontwikkelingen blijkt er echter per saldo € 3 miljoen extra nodig.

19. IHP, uitwerking uitgangspunt Inclusief onderwijs

Bij het bepalen van de uitgangspunten voor het nieuwe Integrale Huisvestingsplan (IHP) heeft de gemeenteraad in haar vergadering van 10 juni 2021 'meer inclusief onderwijs' als IHP-uitgangspunt vastgesteld. Het opgenomen bedrag is noodzakelijk om bestaande schoolgebouwen passend te maken voor de nieuwste onderwijskundige ontwikkelingen op het gebied van meer inclusief onderwijs.

20. Integraal Sociaal Beleid

Het integraal sociaal beleid is door de gemeenteraad vastgesteld in 2019 en kent een looptijd tot 2024. Bij vaststelling van het beleid is voor de eerste vier jaar budget vastgesteld. Voor de jaren 2023 en 2024 is dit PM opgenomen. Om uitvoering te kunnen blijven geven aan het integraal sociaal beleid is het budget hiervoor nodig.

21. Milieu - Omgevingsdienst (OZH)

Voor het Jaarprogramma van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZH) voor de gemeente Gorinchem zijn er vanaf 2023 enkele nieuwe verplichte werkzaamheden. Dit vraagt om een structurele verhoging van het budget van de OZH (€ 110.000). Deze verhoging wordt voornamelijk veroorzaakt doordat wettelijke taken (bodemsanering en bedrijfsmatige asbestmeldingen) overgaan van de provincie naar de gemeente. OZH voert deze taken voor de gemeente uit. De provincie ontvangt hiervoor een bijdrage van het Rijk. De verwachting is dat de gemeente ook een vergoeding zal gaan ontvangen via de algemene uitkering. Daarnaast wordt voor een aantal bedrijven het toezichts regime gewijzigd van de provincie naar de gemeente.

22. Historische Vereniging 'Oud Gorcum'

Gemeente Gorinchem draagt als 'huisvader' de plicht om de collectie van de Historische Vereniging Oud Gorcum te beheren en conserveren. Door achterstallig onderhoud ontbreekt het op dit moment aan een volledige en goed raadpleegbare beschrijving van de collectie inclusief actuele waardebeoordeling. Dit heeft o.a. als consequentie dat de gemeente zich in geval van schade of diefstal niet (volledig) kan beroepen op de lopende verzekering. We zetten in op het in orde brengen van de beschrijving en taxatie van de collectie, o.b.v. een eenmalige investering gevolgd door een jaarlijkse check.

23. Gedenkplaats Gorcumse Martelaren (onderhoudskosten)

Via de motie 215 (Gedenkplaats Gorcumse Martelaren) heeft de gemeenteraad op 8 juli 2021 aan het college verzocht om bij het opwerken van de begroting 2022 een bedrag te reserveren voor de realisatie van de genoemde gedenkplaats. Bij de begrotingsbehandeling was het plan nog onvoldoende onderbouwd. Daarom wordt er in deze PPN voorgesteld om een bedrag van € 220.000 op te nemen, dat bedoeld is voor een aanpassing in de openbare ruimte (zie hoofdstuk investeringen). Voor het jaarlijkse onderhoud van de gedenkplaats is naar verwachting € 15.000 nodig. We zijn nog in gesprek met de initiatiefnemer, waarbij we ook de mogelijkheid verkennen om van de initiatiefnemers een bijdrage voor het onderhoud te ontvangen.

24. Hybride werken

Voor het hybride werken zijn thuiswerkfaciliteiten nodig die ter beschikking worden gesteld aan werknemers. Hieronder vallen onder andere bureaustoelen, beeldschermen en bureaus. Daarnaast verwachten we dat aanpassingen nodig zijn voor de voorzieningen die nodig zijn om plaats- en tijdonafhankelijk te werken.

25. Digitale communicatie

Om de digitale communicatie en online dienstverlening te actualiseren en nog beter te laten aansluiten bij de verschillende doelgroepen is er een wijziging van de gemeentelijk website noodzakelijk.

2.4 Investeringsen

Wij stellen voor om een aantal investeringsbudgetten beschikbaar te stellen voor 2023 en verder. Het gaat hierbij o.a. om het aanvullen van de jaarschijf 2026 voor reguliere (vervangings)investeringsen. Daarnaast zijn er enkele aanvullende investeringen nodig in eerdere jaren.

Bij de Perspectiefnota 2021 is, in het kader van de schuldbeheersing, een investeringsplafond ingesteld van € 5 mln. per jaar. Ook is daarbij bepaald dat dit bedrag jaarlijks wordt geïndexeerd. In onderstaande tabel is dit verder cijfermatig gepresenteerd en afgezet tegen de aangevraagde investeringsbedragen. In het volgende hoofdstuk wordt nader ingegaan op de werking van het investeringsplafond en de mogelijkheden die er zijn om de komende jaren meer investeringsruimte te creëren.

Nr.	Investeringsen (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
	Beschikbare investeringsruimte Begroting 2022	0	0	3.747	5.080
	Indexatie investeringsruimte (8%)			300	406
	Totaal investeringsbudget	0	0	4047	5486
1	GPS-ontvanger (meetapparatuur)	30			
2	Vervangingsplan tractie	36			
3	Vervanging kade Paardenwater 21	355			
4	Vervangen volkstuintbrug	47			
5a	Riviercruisevaartsteiger	550			
5b	Dekking kadegelden	-550			
6	Vervangende nieuwbouw Gilde Vakcollege Techniek		1.000		
7	IHP PO/SO, Aanpassing Hiemstralaan 24/24a huisvesting Beatrix De Burcht	1.700			
8	IHP PO/SO, nieuwbouw de Regenboog en Beatrix De Burcht		2.000		
9	IHP VO, Yulius Lingewaal College	400	350		
10	IHP PO/SO, huisvesting J.P. Waaleschool	1.000			
11	Gorcumse martelaren	220			
12	Investeringsen ICT	100			350
13	Vervangingsplan inventaris	25			100
14a	GRP				1.045
14b	Dekking vervangingsvoorziening				-1.045
15	Openbare verlichting				162
16	Straatmeubilair				92
17	Verkeersborden				42
18	Speelruimteplan				206
19	Vervangen voertuigen en materieel				135
	Subtotaal investeringsen	3.913	3.350	0	1.087
	Ruimte in investeringsplafond	-3.913	-3.350	4.047	4.399

1. GPS-ontvanger (meetapparatuur)

De huidige apparatuur heeft zijn economische en technische levensduur bereikt en wordt niet meer ondersteund door de leverancier. Nieuwe apparatuur zorgt daarnaast voor meer nauwkeurigheid en door de nieuwe techniek voor meer mogelijkheden om moeilijk meetbare punten beter te meten.

2. Vervangingsplan tractie

Voor de reguliere vervanging van het wagenpark is in 2026 € 150.000 nodig. In het verleden is de vervanging van een vervoermiddel uitgesteld en is deze buiten het vervangingsplan geraakt. In 2023 is de vervanging van dit 11 jaar oude voertuig noodzakelijk (€ 36.000).

3. Vervanging kade Paardenwater 21

Uit een recente inspectie blijkt dat de kade grenzend aan het perceel Paardenwater 21 door o.a. de verzakking van de fundering niet voldoet aan de eisen die gesteld worden aan behoorlijk beheer in het kader van verhuur. Om dit perceel te kunnen blijven verhuren dient deze kade vervangen te worden.

4. Vervangen volkstuinbrug

De brug bij de volkstuinten aan de Kleine Schelluinsekade heeft een essentiële functie in de toegang en ontsluiting van het gebied en is aan het einde van zijn technische levensduur. Deze moet daarom worden vervangen.

5. Riviercruisevaartsteiger

Uit inspectie is gebleken dat de steiger voor cruisevaart aan het eind van zijn technische levensduur is en dat deze niet meer voldoet aan de voorwaarden die gesteld worden aan het faciliteren van de riviercruisevaart. Om deze situatie voor de lange termijn aan te laten sluiten bij de moderne eisen der tijd is het noodzakelijk dat deze steiger wordt aangepast en verbeterd. De kapitaallasten van deze investering kunnen worden gedekt door de verwachte extra havengelden als gevolg van de toename van het aantal cruiseschepen dat Gorinchem aandoet.

6. Vervangende nieuwbouw Gilde Vakcollege Techniek

In eerdere raadsvoorstellen is uitgegaan van de normbedragen voor vervangende nieuwbouw van het Gilde per prijspeil 2020. Vanwege allerlei procedures dient rekening te worden gehouden met een vertraging in de uitvoering tot na 2022. Naast vertraging in tijd is er een situatie ontstaan van forse prijsstijgingen in de bouwmaterialen.

7. IHP PO/SO, Aanpassing Hiemstralaan 24/24a huisvesting Beatrix De Burcht

In afwachting van de nieuwbouw voor Beatrix De Burcht en De Regenboog op de locatie Retranchement (raadsbesluit 10 juni 2021) dient het schoolgebouw aan de Dokter Hiemstralaan 24/24a gerenoveerd te worden voor de tijdelijke huisvesting van Beatrix De Burcht. Hiervoor is een investeringsbudget van € 1.7 miljoen benodigd. Hierbij wordt direct rekening gehouden met de huidige eisen aan het onderwijs als duurzaamheid, inclusiviteit, etc. Na het vertrek van de Beatrix De Burcht naar de nieuwbouwlocatie in Oost kan deze locatie dienen voor tijdelijke (overbruggings)huisvesting binnen het IHP bij renovaties/nieuwbouw en daarna voor definitieve huisvesting voor de Internationale Schakelklas.

8. IHP PO/SO, nieuwbouw de Regenboog en Beatrix De Burcht

Ook voor de beoogde nieuwbouw voor Beatrix De Burcht en De Regenboog op de locatie Retranchement geldt dat de bouwkosten sterk zijn toegenomen. Daarnaast wordt rekening gehouden met de uitgangspunten voor duurzaamheid, binnenklimaat en inclusief onderwijs. Hiervoor is extra investeringsruimte van € 2 miljoen nodig.

Er is een sterke verwevenheid tussen de uitvoering van de onderdelen van het versneld uitvoeringsprogramma binnen het integraal huisvestingsplan (raadsbesluit 10 juni 2021) en het i_lab (raadsbesluit 10 juni 2021): de nieuwbouw Beatrix De Burcht/Regenboog op de locatie Retranchement, de tijdelijke inhuizing van Beatrix De Burcht aan de Hiemstralaan en het i_lab (inclusief onderwijsruimte voor het Gilde) binnen de regiodeal. Het totale versneld uitvoeringsprogramma en de regiodeal kunnen alleen uitgevoerd worden als alle hiergenoemde projecten/onderdelen doorgang vinden.

9. IHP VO, Yulius Lingewaal College

Voor het inhuizen van het Yulius Lingewaal College bij het Omnia College aan de W. de Vries Robbégeweg zijn bouwkundige aanpassingen noodzakelijk. Hiervoor is een investeringsbudget van € 750.000 benodigd.

10. IHP PO/SO, huisvesting J.P. Waaleschool

Om de locatie aan de H. de Ruijterstraat 30 voor de huisvesting van de J.P. Waaleschool aan de eisen van veilig, duurzaam en modern onderwijs te blijven laten voldoen is een investeringsbudget van € 1.000.000 nodig voor de eerste noodzakelijke bouwkundige aanpassingen. Dit gemeentelijk monument maakt samen met de locatie H. de Ruijterstraat 34 en de gymzaal op nummer 32 ook deel uit van de integrale onderwijsontwikkelingen in de Lingewijk. Deze ontwikkelingen worden verder uitgewerkt in het in 2023 nog op te stellen Integrale huisvestingsplan voor primair onderwijs.

11. Gorcumse martelaren

Via de motie 215 (Gedenkplaats Gorcumse Martelaren) heeft de gemeenteraad op 8 juli 2021 aan het college verzocht om bij het opwerken van de begroting 2022 een bedrag te reserveren voor de realisatie van de genoemde gedenkplaats. Bij de begroting 2022 waren de plannen nog onvoldoende uitgewerkt om tot besluitvorming over te kunnen gaan. In overleg met de initiatiefnemer wordt hiervoor een voorstel voorbereid. Om deze gedenkplaats mogelijk te maken zijn investeringen nodig in de openbare ruimte die voor rekening komen van de gemeente. De initiatiefnemer heeft voor het grootste deel van de kerkramen reeds sponsors gevonden. De verwachting is dat de kerkramen bij realisatie volledig worden gesponsord.

12. Investerings ICT

De prijzen voor het vervangen van hardware zijn harder gestegen dan normaal. Om de geplande investeringen te kunnen verwezenlijken is € 100.000 extra nodig in 2023. Voor de reguliere vervangingsinvestering ICT hebben we € 350.000 in de jaarschijf 2026 nodig.

13. Vervangingsplan Inventaris

Als gevolg van het hybride werken zijn in 2023 meer middelen noodzakelijk (€25.000). Voor het reguliere vervangingsplan inventaris hebben we € 100.000 in de jaarschijf 2026 nodig.

14 t/m 19 Autonome ontwikkelingen

Het meerjareninvesteringsprogramma (MIP) bevat een aantal reguliere vervangingsinvesteringen zoals openbare verlichting, straatmeubilair, verkeersborden, speelruimteplan, vervangen voertuigen en materieel en de investeringen voortkomend uit het speelruimteplan. Hierbij wordt de nieuwe jaarschijf 2026 opgenomen.

2.5 Investeringsplafond

Bij de perspectiefnota 2021 is uitgebreid ingegaan op de gemeentelijke schuldpositie. Deze is relatief hoog en zal de komende jaren, als gevolg van de nog geplande investeringen en de werkzaamheden voor de Groote Haar, verder oplopen. Alhoewel deze investeringen gedekt zijn, brengen ze wel een risico met zich mee in het kader van de rentekosten. Bij een oplopende schuld lopen we op het moment van herfinancieren van leningen risico, omdat we nu vooral (relatief) laag rentende leningen hebben afgesloten. De duurdere leningen zijn de afgelopen jaren versneld afgelost, onder andere uit de ontvangen Eneco-middelen. Bij een oplopende rente bestaat er dus de kans dat het rentebudget in de begroting ontoereikend is om de structurele rentelasten te dekken. Bij een huidige schuldenomvang van € 111 mln. en gepland investeringsvolume van circa € 95 mln. voor de komende 4 jaren, blijkt dat dit een enorme impact zal hebben op de financieringsbehoefte en dus op de rentekosten. Voorsnog lijkt dit te passen, maar de marktrente is nauwelijks te voorspellen.

Het investeringsplafond van € 5 mln. is een maatregel om verdere oploop van de schuld, naast wat hierboven beschreven is, te voorkomen. Het is dus een plafond op nieuwe ongedekte investeringen, met andere woorden, die via de kapitaallasten in de begroting terecht komen. Investeringsen waarvoor concrete dekking beschikbaar is, bijvoorbeeld door subsidies, of bijdragen van derden of waarvoor via reserves gespaard is, tellen niet mee in dit investeringsplafond.

Uit het investeringsoverzicht in het vorige hoofdstuk blijkt dat de geplande investeringen in 2023 en 2024 niet passen binnen het investeringsplafond. In eerdere jaren is die investeringsruimte reeds volledig ingezet. Om de investeringen toch mogelijk te maken, zijn er verschillende financiële mogelijkheden. Deze worden hieronder nader toegelicht. Vanwege het feit dat er nog geen nieuw coalitieakkoord ligt en dus niet duidelijk is welke financiële begrotingsruimte nodig of gewenst is voor de verdere uitwerking van het coalitieakkoord, wordt in deze perspectiefnota nog geen definitieve keuze gemaakt voor een van de varianten. Het heeft de voorkeur om deze keuze te betrekken bij de begroting 2023.

Bijdrage uit exploitatie

Uit de samenvatting van het meerjarenperspectief blijkt dat er de komende jaren sprake is van een positief begrotingssaldo. Het is daarom mogelijk om in 2023 en 2024 (en mogelijk ook 2022) een (deel van het) bedrag te onttrekken aan dit begrotingssaldo en in te zetten ter dekking van de investeringsbedragen. Daarmee kunnen de investeringen worden uitgevoerd, zonder dat de schuldpositie verder oploopt. Dit naar analogie van het voorstel bij de begroting 2022. Gezien de omvang van de benodigde investeringsbedragen, ligt het niet voor de hand dat deze volledig ten laste van de begrotingssaldi komen.

Inzet van de algemene reserve

Een andere variant is inzet van de algemene reserve. Uit de jaarstukken 2021 is gebleken dat het weerstandsvermogen, waar de algemene reserve het grootste gedeelte van vormt, boven de bandbreedte ligt die door de gemeenteraad is vastgesteld. Na verwerking van de resultaatbestemming 2021 komt deze ratio uit op 2,64. Wanneer we het weerstandsvermogen terugbrengen binnen de bandbreedte van 1,4 - 2, ontstaat er ruimte om de reserve aan te wenden voor investeringen. Op basis van het risicoprofiel dat bij de jaarrekening is vastgesteld, bedraagt deze ruimte ongeveer:

- € 10 mln. bij het terugbrengen van het weerstandsvermogen naar ratio 1,4
- € 7 mln. bij het terugbrengen van het weerstandsvermogen naar ratio 1,7
- € 2 mln. bij het terugbrengen van het weerstandsvermogen naar ratio 2

Het voordeel van het inzetten van de algemene reserve is dat de jaarlijkse exploitatieruimte beschikbaar blijft voor andere doeleinden. Een kritische kanttekening hierbij is dat bij de berekeningen over het schuldverloop (zoals opgesteld bij de PPN 2021) er vanuit is gegaan dat de algemene reserve intact zou blijven. Het voorgestelde scenario van € 115 mln. schuld in 2024, wat neerkomt op circa € 70 mln. onder de piek die in 2025 of 2026 verwacht wordt, ging uit van een algemene reserve van zo'n € 27,5 mln. Inmiddels is de algemene reserve aangegroeid tot € 31,4

mln. Het behoort dus tot de mogelijkheden om afgerond zo'n € 4 mln. aan de algemene reserve te onttrekken, zonder dat dit nadelige gevolgen heeft voor de schuldpositie.

Tot slot

Het voorzien in de investeringsbehoefte vraagt een integrale afweging; een samenspel tussen de inzet van de algemene reserve, het begrotingssaldo, de impact op het weerstandsvermogen en op het schuldenniveau, en zeker niet te vergeten de rentekosten. Want een positief begrotingssaldo kan worden ingezet voor investeringen, maar ook voor beheersing of verlaging van de schuldpositie. Deze factoren dienen in samenhang te worden gezien. Bij de begroting 2023 zal hierover een voorstel aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

2.6 Overige ontwikkelingen

Naast de nu opgenomen ruimtevragers zijn er diverse andere ontwikkelingen die op termijn mogelijk (meer) geld gaan kosten. Hiervoor worden nog geen aanvragen opgenomen in de perspectiefnota of begroting, maar mogelijk komen deze onderwerpen in de loop van het jaar, bij de begroting 2023 of een volgende perspectiefnota opnieuw aan de orde.

Aankoop belastingkantoor

De gemeenteraad heeft op 16 december 2021 de motie 'werken aan vertrouwen' aangenomen. De motie roept het college onder andere op om na afloop van de termijn van de noodopvang in het voormalig belastingkantoor, het gebouw in eigendom te verwerven met oog op toekomstige herontwikkeling. De periode voor acute noodopvang loopt tot eind december 2022. Eventuele verwerving kan pas in 2023 plaatsvinden, maar de gesprekken hierover kunnen in 2022 plaatsvinden.

Hervormingsagenda Jeugd

De nog op te stellen landelijke Hervormingsagenda Jeugd zal twee onderdelen bevatten:

1. een duidelijk beeld over de structurele (extra) rijksmiddelen voor jeugdzorg;
2. een set aan nieuwe maatregelen waaraan gemeenten verplicht zijn om uitvoering te geven.

De gemeenten (VNG) schorten de hervormingsagenda op totdat er een principeafpraak is gemaakt met het nieuwe kabinet. In deze principeafpraak moet het nieuwe kabinet onderschrijven dat de extra bezuiniging in het coalitieakkoord niet ten laste komt van kwetsbare kinderen en dat dit niet wordt afgewenteld op gemeenten. Ook verwachten de gemeenten van het kabinet dat deze de uitspraak van de Commissie van Wijzen respecteert en dus zorgt voor een adequate compensatie van gemeenten voor de feitelijke uitgaven op het gebied van jeugdhulp. Er zijn dus nieuwe maatregelen voor gemeenten op het gebied van jeugdzorg te verwachten, maar door de opschorting van de Hervormingsagenda, is nog onbekend (financieel en inhoudelijk) wat dit precies betekent voor ons als gemeente.

Ontwikkelingen gemeentefonds

Nieuwe woonplaatsbeginsel Jeugd

Doordat per 1 januari 2022 het nieuwe woonplaatsbeginsel Jeugdwet ingaat, verandert ook de verdeling van het budget voor jeugdigen met een voogdijmaatregel en voor jeugdigen van 18 jaar of ouder. Voor het jaar 2022 zijn twee compensatieregelingen opgesteld. Vanaf 2023 kunnen deze middelen in principe verdeeld worden met behulp van een objectief verdeelmodel. Hiertoe dient echter eerst het verdeelmodel jeugdhulp aangepast te worden.

Structurele rijksmiddelen jeugd

Op 2 juni 2021 zijn er afspraken gemaakt tussen het rijk en de VNG over een Hervormingsagenda voor het Jeugdstelsel. Deze afspraken volgen op de arbitrage-uitspraak van de Commissie van Wijzen. Tegenover de extra rijksmiddelen staan de maatregelen uit de hervormingsagenda die moeten leiden tot een (financieel) houdbaar stelsel en dus een besparing. Deze besparing is in 2022 reeds verwerkt door het bedrag aan rijksmiddelen te verminderen met de gewenste besparing. De verwachting is dat dit in 2023 t/m 2025 ook zo zal gaan.

Voor de maatregelen uit de hervormingsagenda die nu nog niet uitgekristalliseerd zijn en waarvoor in 2023 en verder een PM post is opgenomen, is onduidelijk of dat dit gaat om incidentele of structurele kosten. Dit zal tevens samenhangen met het besluit van het Rijk over het beschikbaar stellen van extra incidentele en/of structurele middelen vanaf 2023.

Maatwerkvoorziening begeleiding

De bestaande overeenkomsten met aanbieders van de Maatwerkvoorziening Begeleiding lopen eind 2022 af. Verlenging is niet meer mogelijk. Daarom is gestart met de voorbereidingen voor een nieuwe inkoopprocedure. We doen dit samen met de gemeente Molenlanden. We zetten in op kostenbeheersing maar houden ook rekening met kostenverhogingen, o.a. als gevolg van Cao-afspraken en schaarste op de arbeidsmarkt. De definitieve gunning is gepland medio oktober a.s. Wat dit betekent voor de meerjarige kosten is nog onzeker.

Wmo eigen Bijdrage HO

Het kabinet heeft aangekondigd te willen werken aan een eerlijker eigen bijdrage voor de Wmo voorziening Huishoudelijke Ondersteuning. De invoering van het abonnementstarief in 2019 heeft geleid tot flinke groei van het aantal cliënten en geeft daarmee extra financiële druk op de Wmo uitgaven. De aangekondigde wijziging zou het gebruik van deze Wmo voorziening kunnen afremmen en kunnen leiden tot extra inkomsten. Daarmee is dit een potentiële ruimtegever. Mogelijk heeft dit structureel effect vanaf 2025.

Renteontwikkelingen

De kapitaalmarktrente is gestegen als gevolg van de inflatie en de daarmee gepaard gaande verwachting dat de ECB de rente zal gaan verhogen. Daarnaast heeft ook de geopolitieke situatie effect op de rente. Inmiddels is het 20-jaarstarief voor de gemeente Gorinchem dit jaar met 1,3% gestegen. Sinds het hoogste punt begin mei is zowel in Europa (NL -/- 0,14%) als in de VS (-/-0,31%) een daling te zien van de 10 jaarsrente. De schuldpositie van de gemeente (€ 111 mln.) bestaat uit diverse leningen die gemiddeld € 8 mln. bedragen met een gemiddelde rente van circa 1,5%. Het huidige 10-jaarstarief voor de gemeente bedraagt circa 1,7%. De leningen die tussen 2026 en 2040 geherfinancierd moeten worden hebben een gemiddelde rente van 1,9%. Op de bestaande totale leningenportefeuille heeft de huidige rente dan ook nog geen groot effect. De stijgende rentekosten van de geplande investeringen zijn echter wel een risico. De schulden zullen de komende jaren toenemen met € 62,5 mln. De gestegen rente (circa 0,5% t.o.v. het uitgangspunt bij de begroting 2022) heeft op deze investeringen een impact van ruim € 300.000 per jaar, maar dit valt binnen de beschikbare rentebudgetten. Hier staat tegenover dat vanaf 2026/2027 kasstromen worden verwacht uit de Groote Haar, waardoor de schuldpositie gaat afnemen. En het is niet uit te sluiten dat er vertragingen ontstaan in het verwezenlijken van de geplande investeringen. Verder zullen we binnen de kaders waar mogelijk gebruik maken van kortlopende financieringen, waarvan de rente substantieel lager ligt.

Beheer openbare ruimte

In het kader van een nog op te stellen beheerplan openbare ruimte en voor de beantwoording van de motie Inventarisatie ongedekte vervangingen kapitaalgoederen wordt op dit moment in beeld gebracht welke kapitaalgoederen er op korte termijn in aanmerking komen voor vervanging als gevolg van de bereikte economische/technische levensduur. Volgens de huidige werkwijze wordt er voor groot onderhoud van de kapitaalgoederen 'gespaard' via een onderhoudsvoorziening op basis van een meerjarenonderhoudsplan. Vervangingsinvesteringen worden via de Perspectiefnota ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad en daarna opgenomen in de begroting.

Voor de vervanging/grootschalige renovatie/innovatie van een deel van het gemeentelijk wegennet zijn via het uitvoeringsplan Mobiliteit 2020-2023 middelen opgenomen in de gemeentelijke begroting. Voor het overige deel van de infrastructuur geldt nu vooral dat dit via het dagelijks onderhoud op peil wordt gehouden, zodat er geen onveilige situaties ontstaan. Hiervoor zijn geen investeringsbudgetten geraamd. Voor de vervanging van beschoeiingen is er een 10-jarig vervangingsplan tot en met 2026 waarvoor middelen in de begroting zijn opgenomen. De te vervangen bruggen en kunstwerken zijn opgenomen in beeld in het meerjarenonderhoudsplan Bruggen en kunstwerken. De benodigde investeringsbudgetten worden jaarlijks aangevraagd via de Perspectiefnota.

De gevolgen van de bovenstaande inventarisatie, de fasering op basis van de urgentie en de relatie met het investeringsplafond worden betrokken bij het opwerken van de begroting 2023-2026.

Gymcapaciteit onderwijs (Hoefslag)

Voor de 1e fase RBIC/IHP VO is in het raadsvoorstel van 18 juni 2020 ook financieel rekening gehouden met een toekomstige uitbreiding van de gymcapaciteit in dit scholengebied met 1 gymzaal. Voor de definitieve gymnastiekbehoefte en -capaciteit, is meer vervolgonderzoek nodig. Tijdelijk kan de benodigde gymcapaciteit voor het Gilde in verschillende gymaccommodaties worden opgevangen. Binnen het IHP wordt de benodigde gymcapaciteit betrokken bij de toekomstige campusontwikkeling (RBIC).

IHP PO, onderzoekskosten Samen Onderweg, Anne Frank en J.P. Waaleschool

Er is grote urgentie voor een renovatie/nieuwbouw van de schoolgebouwen Samen Onderweg, Anne Frank en J.P.

Waaleschool (onderzoek HEVO). In het kader van het IHP dient de toekomstige huisvesting van deze schoolgebouwen onderzocht te worden. Hierbij worden huidige locaties of andere huisvestingsoplossingen betrokken. Daarnaast wordt ook gekeken naar de multifunctionaliteit van het schoolgebouw voor de wijk. Verduurzaming, binnenklimaat en inclusief onderwijs zijn hierbij het uitgangspunt; raadsbesluit 10 juni 2021.

3 Bijlagen

3.1 Bijgestelde investeringsplanning

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van de investeringen die in de tijd verschoven zijn. De financiële gevolgen daarvan zijn in het meerjarenperspectief opgenomen.

Onderstaande tabel bevat de investeringen die in de tijd verschoven zijn, waardoor incidentele ruimte vrijkomt.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Investeringsbedrag	planning uitgaven was	planning uitgaven wordt	start afschrijving
G-Noord: Infra halte gor.noord overweg/nw haarweg	3.155	tm 2024	tm 2025	2026
G-Noord: aanpassing Haarweg/opwaardering Vlietskade	275	tm 2024	tm 2025	2026
Mobiliteit 2021*	1.360	tm 2022	tm 2023	2024
Mobiliteit 2022*	11.005	tm 2023	2024	2025
Mobiliteit 2023*	14.260	tm 2024	tm 2025	2026
Mobiliteit 2024*	6.500	tm 2025	tm 2026	2027
Yulius aanpassing Merwedekanaal 8a ihp 2014	150	2022	2023	2024
IHP 2017 uitbreiding Retranchement	1.275	tm 2023	tm 2024	2025
Herhuisvesting locatie De Burcht	1.146	2023	2024	2025
Cultuurhuis 2019	5.600	2022	2023	2024
Cultuurhuis inrichting 2019	1.400	2022	2023	2024
Warmtenet Stadhuis *	1.075	tm 2024	2023	2024
Herinrichting Haarsekades*	2.350	tm 2022	tm 2023	2024
Vervangen VW transporter 3 2022	36	2023	2022	2023
Totaal	49.587			

* De afschrijvingslasten van deze investeringen worden gedekt vanuit de afschrijvingsreserve.

3.2 Uitgangspunten

Met het vastleggen van de uitgangspunten voor het opstellen van de Begroting geeft de raad aan met welke percentages, indexeringen, etc. de in de begroting opgenomen budgetten, tarieven en dergelijke worden aangepast en doorgerekend, om op basis daarvan een zo reëel mogelijk (begrotings)perspectief te kunnen schetsen. De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd:

1. CAO-loonstijging: CAO aanhouden, vooralsnog wordt gerekend met een stijging van de loonkosten van 3,6%;
2. Prijsstijging: 3,0 % conform raming CPB;
3. Ten aanzien van gesubsidieerde instellingen een stijging van 3,3 % aanhouden;
4. Voor de tarieven voor onroerende en roerende zaakbelasting, precariobelasting, leges (voor zover niet aan een maximum gebonden), hondenbelasting, begrafenisrechten en markt- en kadegelden geldt het gemiddeld indexcijfer 3,0%;
5. Voor de tarieven voor leges (dienstverlening) ten aanzien van:
 - drank en horeca worden in 2023 alleen trendmatig verhoogd net als alle andere tarieven.
 - evenementenvergunning: het tarief structureel bepalen op 15% (= € 490) van de kostprijs bij evenementen met een commercieel karakter;
 - evenementenvergunning met een maatschappelijk karakter: geen kosten in rekening brengen;
6. Tarieven rioolbelasting, afvalstoffenheffing: tariefsontwikkeling op basis van kostendekkendheid;
7. Tarieven voor parkeren: voor 2023 niet uitgaan van tariefstijgingen;
8. Tarieven Veerdienst en Lingeaven: stapsgewijs tariefswijzigingen Riveer;
9. Ten aanzien van het tarief naheffingsaanslag parkeerbelasting het wettelijk maximumtarief aanhouden;
10. Huren woningen: uitgaan van de mogelijkheden en richtlijnen uit de circulaire Huurprijsbeleid 1 januari 2022 t/m 30 juni 2023 van het min. BZK (circulaire d.d. 24-02-2022);
11. Huren niet-woningen: de bepalingen terzake uit de gesloten huurovereenkomsten volgen (wat in de regel neerkomt op een tariefsontwikkeling op basis van de CPI-index alle huishoudens);
12. De rekenrente is bepaald op 1,2%;
13. De rente voor de grondexploitatie is bepaald op 0,91%;
14. De targetrente is bepaald op 0,66%;
15. Raming aantal inwoners per 1 januari 2023: 38.309;
16. Raming aantal woonruimten per 1 januari 2023: 17.723;

Toelichting

1. CAO-loonstijging

De huidige CAO loopt van 1 januari 2021 tot en met 1 januari 2023. Op donderdag 15 september 2022 beginnen de cao-onderhandelingen over 2023. We houden in deze PPN rekening met een stijging de totale loonsom in 2023 met 3,6 %.

2. Prijsstijging

Wij stellen voor om, conform raming van het Centraal Plan Bureau (CPB), een prijsstijging van 3,0 % voor de 'wmo' en 'overige prijsgevoelige budgetten' te hanteren.

3. Gesubsidieerde instellingen

Subsidies worden gebruikelijk geïndexeerd met de door het CPB geprognosticeerde percentages voor loon- en prijsstijgingen. Uit analyse van de systematiek blijkt dat we grofweg zo'n 50% van de totale subsidies toekennen aan de looncomponent en 50% aan de prijscomponent. In het kader van eenvoud en transparantie stellen wij voor om gesubsidieerde instellingen met 3,3% te compenseren (het gemiddelde van 3,6% voor lonen en 3,0% voor prijsstijgingen).

4. Diverse tarieven

In deze PPN wordt uitgegaan van een trendmatige verhoging.

5. Tarieven voor leges (dienstverlening)

De tarieven van evenementen met een commercieel karakter worden trendmatig verhoogd. Bij evenementen met een maatschappelijk karakter worden geen leges in rekening gebracht gezien het maatschappelijke doel van verbinding en ontmoeting van de Gorcumse inwoners.

8. Tarieven Veerdienst en Lingehaven

Riveer

Riveer komt met een nieuwe vereenvoudigde tariefstructuur voor alle veren. Tarieven zullen bij de deze harmonisering verhoogd en vereenvoudigd gaan worden. Met deze nieuwe tariefstructuur zetten we Riveer klaar voor het nieuwe betalen. Wanneer de elektrische schepen in 2023 gaan varen rond Gorinchem moeten de nieuwe tickets en het nieuwe inchecken gebruikt worden. Riveer gaat inzetten op het jaarlijks indexeren zodat tarieven rustig op niveau blijven. In het verleden kon dit niet doordat bedragen afgerond moesten zijn voor contante betalingen aan boord en wijzigden we om de paar jaar. Alle tickets worden inmiddels digitaal verkocht en dat bezwaar is komen te vervallen.

Lingehaven

Bij de havengelden Lingehaven en cruisevaart is ruimte voor een prijsverhoging. Daarnaast willen we gaan inzetten op een jaarlijks indexering om prijzen rustig op een gewenst niveau te houden. Ook hier zijn bedragen achter de komma geen bezwaar meer met alleen digitale betalingen.

12 t/m 14. Rente

Conform het gestelde in het Treasurybeleid worden jaarlijks bij de Perspectiefnota de diverse rentepercentages bepaald. Voorgesteld wordt de rekenrente op 1,2% te stellen. Aan de grondexploitaties dient de werkelijke rente te worden toegerekend. Deze rente wordt bepaald op de verhouding vreemd vermogen en totaal vermogen en het gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille. De rente voor de grondexploitatie is 0,91% en de targetrente is 0,66%.

Gemeente Gorinchem

Bezoekadres
Stadhuisplein 1
4205 AZ Gorinchem

Postadres
Postbus 108
4200 AC Gorinchem

Telefoon: 14 0183
Fax: (0183) 63 05 40
E-mail: gemeente@gorinchem.nl
Website: www.gorinchem.nl